

RABBAN GAMLIEL AND RABBI YEHOSHUA

ROSH HASHANAH 24b-25a

- MISHNAH:** There was an incident in which two [witnesses came to testify about the new moon], and they said: We saw it in the morning in the east, and in the evening in the west. Rabbi Yohanan ben Nuri said: They are false witnesses. But when they came to Yavneh, Rabban Gamliel accepted them [as witnesses].
- מתני' מעשה שבאו שנים ואמרו ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב א"ר יוחנן בן נורי עדי שקר הם כשבאו ליבנה קיבלן רבן גמליאל
- Another time two came and said: We saw it at the appropriate time. But the following night it could not be seen. And Rabban Gamliel accepted them..
- ועוד באו שנים ואמרו ראינוהו בזמנו ובליל עיבורו לא נראה וקיבלן ר"ג
- Rabbi Dosa ben Horkinas said: They are false witnesses; how can witnesses testify about a woman who gave birth and the next day her belly is between her teeth? Rabbi Yehoshua said to him: I see your words.
- אמר רבי דוסא בן הורכניס עדי שקר הן היאך מעידים על האשה שילדה ולמחר כריסה בין שיניה אמר לו רבי יהושע רואה אני את דבריך
- Rabban Gamliel sent to him: I decree regarding you that you come to me with your staff and your money on the day on which Yom Kippur falls according to your reckoning.
- שלח לו ר"ג גוזרני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעותיך ביוה"כ שחל להיות בחשבונך
- Rabbi Akiva went and found him. He was distressed. He said to him: I can demonstrate that everything Rabban Gamliel has done is done [i.e. valid]. As it is stated: "These are the appointed seasons of the Lord, sacred convocations, which you shall proclaim in their season" (Leviticus 23:4). Whether at their proper times, whether not at their proper times, I have no Festivals other than these.
- הלך ומצאו ר"ע מיצר אמר לו יש לי ללמוד שכל מה שעשה ר"ג עשוי שנאמר (ויקרא כג, ד) אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם בין בזמנן בין שלא בזמנן אין לי מועדות אלא אלו
- He [Rabbi Yehoshua] then came to Rabbi Dosa ben Horkinas. He [Rabbi Dosa] said to him: If we go and question the beit din of Rabban Gamliel, we need to question every court that has stood from the days of Moses until now. As it is stated: "Then Moses went up, and Aaron, Nadav and Avihu, and seventy of the Elders of Israel" (Exodus 24:9). Why were the names of the elders not specified? To teach that every group of three who stood as a court for Israel -- behold they are like the court of Moses.
- בא לו אצל ר' דוסא בן הורכניס אמר לו אם באין אנו לדון אחר בית דינו של ר"ג צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר (שמות כד, ט) ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים אלא ללמד שכל שלשה ושלושה שעמדו בית דין על ישראל הרי הוא כבית דינו של משה
- He [Rabbi Yehoshua] took his staff and his money in his hand, and went to Yavneh to Rabban Gamliel on the day that Yom Kippur fell according to his reckoning. Rabban Gamliel stood up and kissed him on his head. He said to him: Come in peace, my teacher and my student. My teacher in wisdom, my student in that you accepted my words....
- נטל מקלו ומעותיו בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל יוה"כ להיות בחשבונו עמד ר"ג ונשקו על ראשו אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי רבי בחכמה ותלמידי שקבלת את דברי:
- GEMARA.** "Rabbi Akiva went and found him. He was distressed." A dilemma was raised before the Sages: Who was distressed? Was Rabbi Akiva distressed or was Rabbi Yehoshua distressed? Come and hear, as it is taught [in a baraita]: Rabbi Akiva went and found Rabbi Yehoshua distressed, and he said to him: My teacher, why are you distressed? Rabbi Yehoshua said to him: Rabbi Akiva, better for one to fall [sick] in bed for twelve months, rather than issue upon one [or, have issued upon one] this decree.
- הלך ר"ע (ומצאו) מיצר כו': איבעיא להו מי מיצר ר"ע מיצר או רבי יהושע מיצר ת"ש דתניא הלך ר"ע ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו [רבי] מפני מה אתה מיצר אמר לו [רבי] עקיבא ראוי לו שיפול למטה י"ב חדש ואל יגזור עליו גזירה זו

א"ל רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתני אמר
לו אמור אמר לו הרי הוא אומר (ויקרא כג)
אתם אתם אתם ג' פעמים

He said to him: My teacher, allow me to say before you one
matter that you yourself once taught me. He said to him: Speak.
He said to him: It states *otam, otam, otam* three times.¹

[This comes to teach:]

אתם אפילו שוגגין
אתם אפילו מזידין
אתם אפילו מוטעין בלשון הזה
אמר לו עקיבא נחמתני נחמתני:

Otem/atem [They are festivals, or it's up to you] even if you err.
Otem/atem even if you do so intentionally;
Otem/atem even if you are misled by false witnesses.
He said to him: Akiva, you have consoled me; you have
consoled me.

---

1. Leviticus 23:2, 4, 37

ב דָּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּהֶם הֵם מוֹעֲדֵי:
ד אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:
לו אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ...

"The appointed seasons of the Lord, which you shall proclaim them [otam] to be sacred convocations."

"These are the appointed seasons of the Lord, sacred convocations; you shall proclaim them [otam] in their season."

"These are the appointed seasons of the Lord; you shall proclaim them [otam] to be sacred convocations..."

Berakhot 27b-28a

תנו רבנן מעשה בתלמיד אחד שבא לפני רבי יהושע אמר לו תפלת ערבית רשות או חובה אמר ליה רשות	The Sages taught: [There was] an incident involving a particular student, who came before Rabbi Yehoshua. He said to him: The evening prayer -- optional or obligatory? He said to him: Optional.
בא לפני רבן גמליאל אמר לו תפלת ערבית רשות או חובה אמר לו חובה אמר לו והלא רבי יהושע אמר לי רשות אמר לו המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש	He came before Rabban Gamliel and said to him: The evening prayer -- optional or obligatory? He said to him: Obligatory. He said to him: But didn't Rabbi Yehoshua tell me optional? He said to him: Wait until the masters of the shields enter the Beit Midrash [a reference to the Torah scholars].
כשנכנסו בעלי תריסין עמד השואל ושאל תפלת ערבית רשות או חובה אמר לו רבן גמליאל חובה אמר להם רבן גמליאל לחכמים כלום יש אדם שחולק בדבר זה אמר ליה רבי יהושע לאו אמר לו והלא משמך אמרו לי רשות	When the masters of the shields entered, the questioner stood and asked: The evening prayer -- optional or obligatory? Rabban Gamliel said to him: Obligatory. Rabban Gamliel said to the Sages: Is there a person who disputes this matter? Rabbi Yehoshua said to him: No. He said to him: But was it not in your name that they told me optional?
אמר ליה יהושע עמוד על רגליך ויעידו בך עמד רבי יהושע על רגליו ואמר אלמלא אני חי והוא מת יכול החי להכחיש את המת ועכשיו שאני חי והוא חי היאך יכול החי להכחיש את החי	He said to him: Yehoshua, stand on your feet and they will testify against you. Rabbi Yehoshua stood on his feet and said: If I were alive and he [the student] dead, the living can contradict the dead. But now that I am alive and he is alive, how can the living contradict the living? [I.e., I have no choice but to admit that I said it.]
היה רבן גמליאל יושב ודורש ורבי יהושע עומד על רגליו עד שרננו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן עמוד ועמד	Rabban Gamliel was sitting and teaching, and Rabbi Yehoshua stood on his feet, until all of the people began murmuring and said to Hutzpit the translator: Stop [conveying Rabban Gamliel's words]. He stopped.
אמרי עד כמה נצעריה וניזיל בראש השנה אשתקד צעריה בבכורות במעשה דרבי צדוק צעריה הכא נמי צעריה תא ונעבריה	They said: How long will he continue afflicting him? On Rosh HaShana, he afflicted him. Regarding the firstborn, in the incident involving Rabbi Tzadok, he afflicted him [forcing him to remain standing as punishment for his failure to defend his differing opinion]. Here too, he is afflicting him. Let us remove him [from his position as Nasi].
מאן נוקים ליה נוקמיה לרבי יהושע בעל מעשה הוא נוקמיה לרבי עקיבא דילמא עניש ליה דלית ליה זכות אבות	Who shall we establish [in his place]? Shall we establish Rabbi Yehoshua? He was party to the incident. Shall we establish Rabbi Akiva? ² Perhaps he would be punished for he lacks <i>z'khut avot</i> .
אלא נוקמיה לרבי אלעזר בן עזריה דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא הוא חכם דאי מקשי ליה מפרק ליה והוא עשיר דאי אית ליה לפלוחי לבי קיסר אף הוא איזיל ופולח והוא עשירי לעזרא דאית ליה זכות אבות ולא מצי עניש ליה אתו	Rather, let us establish Rabbi Elazar ben Azaryia for he is wise, rich, and a tenth generation descendant of Ezra. He is wise, so if he [Rabban Gamliel] challenges he will answer. And he is rich, so if there is need to pay homage to the Caesar's court is able to go and pay homage. ³ And he is a tenth generation descendant of Ezra, so he has <i>z'khut avot</i> , and he will not be able to Rabban Gamliel will be unable to cause him to be punished.
ואמרו ליה ניחא ליה למר דליהוי ריש מתיבתא אמר להו איזיל ואימליך באינשי ביתי אזל ואמליך בדביתהו אמרה ליה	They came and said to him: Would the Master consent to being the Head of the Yeshiva? He said to them: I will go and consult with my household. He went and consulted with his wife. She said to him:

2. One reading: he would be vulnerable if Rabban Gamliel resented him and sought to have him divinely punished; he lacks the merit of his ancestors to protect him.
3. If someone needs to lobby and negotiate on behalf of Israel, he can afford the journey, taxes, and gifts.

דלמא מעברין לך אמר לה לשתמש אינש יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר אמרה ליה לית לך חירותא הווא יומא בר תמני סרי שני הוה אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חירותא היינו דקאמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא בן שבעים שנה

"Perhaps they will remove you." He said to her, "Let a person use an expensive goblet one day and let it break tomorrow." She said to him: "You have no white [hair]." That day, he was eighteen years old, a miracle transpired for him and eighteen rows of hair turned white. Like that which Rabbi Elazar ben Azarya said: "I am as one who is seventy years old" and he did not say: "I am seventy years old."

תנא אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש

It was taught: On that day they dismissed the guard at the door and permission was granted to the students to enter. For Rabban Gamliel would proclaim and say: Any student whose inside is not like his outside may not enter the study hall.

הווא יומא אתוספו כמה ספסלי אמר רבי יוחנן פליגי בה אבא יוסף בן דוסתאי ורבנן חד אמר אתוספו ארבע מאה ספסלי וחד אמר שבע מאה ספסלי הוה קא חלשה דעתיה דרבן גמליאל אמר דלמא חס ושלום מנעתי תורה מישראל אחזו ליה בחלמיה חצבי חיורי דמליין קטמא ולא היא ההיא ליתובי דעתיה הווא דאחזו ליה

On that day several benches were added. Rabbi Yoḥanan said: Abba Yosef ben Dostai and the Rabbis disputed this. One said: Four hundred benches were added And one said: Seven hundred benches were added. Rabban Gamliel was disheartened. He said: Perhaps, Heaven forbid, I kept Torah from Israel. They showed him in his dream white jugs filled with ashes. But it was not [true]; it was shown to him to ease his mind.⁴

תנא עדיות בו ביום נשנית וכל היכא דאמרינן בו ביום הווא יומא הוה ולא היתה הלכה שהיתה תלויה בבית המדרש שלא פירשוה ואף רבן גמליאל לא מנע עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת

It was taught: [Tractate] Eduyyot was taught that day. And everywhere that they say⁵: "On that day", it is [referring to] that day. There was no halakha whose ruling was pending in the study hall that they did not explain⁶. And even Rabban Gamliel did not avoid the study hall for even one moment.

דתנן בו ביום בא יהודה גר עמוני לפנייהם בבית המדרש אמר להם מה אני לבא בקהל

As we learned [in a mishnah]: On that day, Yehuda, the Ammonite convert, came before them in the Beit Midrash and said to them: What am I regarding entering the *kahal* [i.e., what is my legal status to marry a Jewish woman]?

אמר לו רבן גמליאל אסור אתה לבא בקהל

Rabban Gamliel said to him: You are forbidden to enter into the congregation.

אמר לו רבי יהושע מותר אתה לבא בקהל

Rabbi Yehoshua said to him: You are permitted to enter into the congregation.

אמר לו רבן גמליאל והלא כבר נאמר לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'

Rabban Gamliel said to him [Rabbi Yehoshua]: Wasn't it already stated: "An Ammonite and a Moabite shall not enter into the congregation of the Lord; even to the tenth generation shall none of them enter into the congregation of the Lord forever" (Deuteronomy 23:4)?

אמר לו רבי יהושע וכי עמוני ומואב במקומן הן יושבין כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות שנאמר ואסיר גבלות עמים ועתודותיהם שושתי ואוריד כביר יושבים וכל דפריש מרובא פריש

Rabbi Yehoshua said to him: Do Ammon and Moab reside in their place? Sennacherib already came and scrambled the nations, as it is stated in reference to Sennacherib: "I have removed the bounds of the peoples, and have robbed their treasures, and have brought down as one mighty the inhabitants" (Isaiah 10:13).⁷ And anything that parts, parts from the majority.⁸

4. The dreams suggests the additional students were worthless idlers; that wasn't the case.

5. in the Mishnah or a baraita

6. I.e., they were able to resolve all the outstanding practical questions.

7. Sennacherib had a policy of population transfer; therefore, the current residents of Ammon and Moab are not ethnic Ammonites and Moabites

8. So the assumption is that he is from the majority of nations whose members are permitted to enter the congregation.

אמר לו רבן גמליאל והלא כבר נאמר ואחרי כן
אשיב את שבות בני עמון נאם ה' וכבר שבו
Rabban Gamliel said to him: But wasn't it already stated: "But
afterward I will bring back the captivity of the children of Ammon,
says the Lord" (Jeremiah 49:6)? And they have already returned.

אמר לו רבי יהושע והלא כבר נאמר ושבותי את
שבות עמי ישראל ועדיין לא שבו
Rabbi Yehoshua said to him: Wasn't it already stated: "And I will
turn the captivity of My people Israel and they shall build the waste
cities, and inhabit them; and they shall plant vineyards, and drink the
wine thereof; they shall also make gardens, and eat the fruit of them"
(Amos 9:14)? And they have not yet returned!

מיד התירוהו לבא בקהל
They immediately permitted him to enter the congregation.

אמר רבן גמליאל הואיל והכי הוה איזיל ואפייסיה
לרבי יהושע כי מטא לביתיה חזינהו לאשיתא
דביתיה דמשחרן
אמר ליה מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה
אמר לו אוי לו לדור שאתה פרנסו שאי אתה יודע
בצערן של תלמידי חכמים במה הם מתפרנסים
ובמה הם נוזנים
Rabban Gamliel said: Since it is thus, I would go and appease
Rabbi Yehoshua. When he reached his house, he saw that the
walls of his house were black.
He said to him: From the walls of your house it is apparent that
you are a blacksmith.
He said to him: Woe unto a generation that you are its leader as
you are unaware of the difficulties of Torah scholars, how they
make a living and how they feed themselves.

אמר לו נעניתי לך מחול לי
לא אשגח ביה
עשה בשביל כבוד אבא
פייס
He said to him: I insulted you, forgive me.
He paid him no attention.
Do it in deference to my father.
He was appeased.

אמר: מאן ניזיל ולימא להו לרבנן. אמר להו ההוא
כובס: אגא אזילנא. שלח להו רבי יהושע לבי
מדרשא: מאן דלביש מדא ולבש מדא, ומאן דלא
לביש מדא יימר ליה למאן דלביש מדא: שלח מדא
ואגא אקבשיה!
אמר להו רבי עקיבא לרבנן: טרוקו גלי דלא ליתו
עבדי דרבן גמליאל ולצערו לרבנן.
They said: Who will go and inform the Sages? This launderer said
to them: I will go. Rabbi Yehoshua sent to the Sages to the study
hall: The one who wears the uniform will wear the uniform, the one
who did not wear the uniform will [not] say to the one who wears
the uniform, "remove your uniform and I will wear it." Rabbi Akiva
said to the Sages: Lock the gates so that Rabban Gamliel's
servants will not come and disturb the Sages.

אמר רבי יהושע: מוטב דאיקום ואיזיל אגא לגבייהו.
אתא טרף אבבא. אמר להו: מזה בן מזה יזה. ושאינו
לא מזה ולא בן מזה יאמר למזה בן מזה מימיה מי
מערה ואפרד אפר מקלה. אמר לו רבי עקיבא: רבי
יהושע, נתפייסת? כלום עשינו אלא בשביל כבודך,
למחר אני ואתה נשכים לפתחו.
Rabbi Yehoshua said: It is best if I go to them.
He came and knocked on the door. He said to them: "Sprinkler
son of sprinkler" shall sprinkle.⁹ That one who is neither sprinkler
nor son of sprinkler should not say to "sprinkler son of sprinkler":
Your water is cave water, your ashes just burnt ashes. Rabbi
Akiva said to him: Rabbi Yehoshua, have you been appeased?
Everything we did was only to defend your honor. Tomorrow you
and I will go to his [Rabban Gamliel's] doorway

אמר: היכי נעביד, נעבריה גמירי מעלין בקדש ואין
מורידין. נדרוש מר חדא שבתא ומר חדא שבתא
אתי לקנאווי. אלא: לדרוש רבן גמליאל תלתא
שבתין ורבי אלעזר בן עזריה חדא שבתא.
והיינו דאמר מר שבת של מי היתה של רבי אלעזר
בן עזריה היתה.
They said: What shall we do? Remove him [Elazar ben Azaria]? We
learned: a halakha through tradition: in holy matters one elevates
and does not reduce. Let Master teach one week and Master one
week. They will come to be jealous. Rather, Rabban Gamliel will
teach three weeks and Rabbi Elazar ben Azarya will teach one
week. And that explains: "Whose week was it? It was the week of
Rabbi Elazar ben Azarya."¹⁰

ואותו תלמיד רבי שמעון בן יוחאי הוה.
And that student [who started it all] was Rabbi Shimon ben Yoḥai.

9. The reference is to sprinkling water with the ashes of the red heifer to purify those who are ritually impure from a corpse.

10. From Masekhet Hagiga.

CAST OF CHARACTERS

Rabban Gamliel II was from the second generation of tannaim. He was the first person to lead the Sanhedrin as Nasi after the fall of the Second Temple in 70 CE, succeeding Yoḥanan ben Zakkai. His father was Rabban Shimon ben Gamliel, one of Jerusalem's foremost men in the war against the Romans, and grandson of Gamliel I. He is the same Rabban Gamliel in the story of the oven of Aknai, who excommunicated R Eliezer ben Hyrcanus. It is this Rabban Gamliel who established the tradition of being buried in simple shrouds and a simple casket.

Rabbi Yehoshua (Yehoshua ben Ḥananiah, d. 131 CE), was a leading tanna of the first half-century following the destruction of the Temple. He is the seventh most frequently mentioned sage in the Mishnah. He was of levitical descent. Along with Rabbi Eliezer, he rescued Yoḥanan ben Zakkai from the besieged city of Jerusalem and brought him into the camp of Vespasian. After the death of Yoḥanan ben Zakkai, Rabbi Yehoshua was the heartiest supporter of Gamaliel II's efforts to bring about the predominance of the views of Hillel followers over those of Shammai's, and thus to end the discord which had so long existed between the schools.

Rabbi Akiva (Akiva ben Yosef c. 50 – 28 September 135 CE) was a leading Jewish scholar and sage, a tanna, of the latter part of the first century and the beginning of the second century. Rabbi Akiva was a leading contributor to the Mishnah and to Midrash halakha. He is referred to in the Talmud as Rosh la-Hakhamim "Chief of the Sages". He was executed by the Romans in the aftermath of the Bar Kokhba revolt. Rabbi Akiva descended from humble parentage, according to some, from converts.

Rabbi Elazar ben Azaria was a 1st-century CE Mishnaic sage. He was of the second generation and a junior contemporary of Gamaliel II, Eliezer b. Hyrcanus, Joshua b. Hananiah, and Akiva.

Rabbi Shimon bar Yoḥai also known by his acronym Rashbi, was a 2nd-century tannaitic sage in ancient Judea, said to be active after the destruction of the Second Temple in 70 CE. He was one of the most eminent disciples of Rabbi Akiva. The Zohar is pseudonomously attributed to him. In the Mishnah, in which he is the fourth-most mentioned sage, he is referred to as simply "Rabbi Shimon."